

Onderzoek Cultuur

1 Inleiding

Binnen de gemeente werken diverse afdelingen op verschillende onderwerpen aan een zbb-onderzoek. Vanuit drie algemene uitgangspunten (- slanke overheid, sterke samenleving, - regisserende gemeente en - noodzaak tot bezuinigen) worden diverse beleidssectoren opnieuw ingericht.

Voor het toepassen van het begrip “regievoering” hanteren we het volgende schema:

Regievoering uit noodzaak en ambitie

Per sector wordt daartoe de doelstelling scherp in beeld gebracht (‘stip aan de horizon’) en vervolgens bepaald welke selectie van beleidsinstrumenten (activiteiten, subsidies, etc) nodig zijn om dat doel te bereiken. Die selectie is **niet** gebaseerd op wat er al is en gedaan wordt, maar op een analyse van de effectiviteit en efficiency van alle denkbare instrumenten. Specifiek voor cultuur is de opdracht gegeven het cultuurbeleid obv zerobased budgeting opnieuw, maar soberder op te bouwen om een culturele kaalslag te voorkomen.

2 Stip aan de horizon

Voor cultuur bepalen wij de 'stip aan de horizon' aan de hand van bestaand beleid. Het belangrijkste document is de beleidsnota Cultuur in Beeld 2009 – 2012. De daarin geformuleerde missie luidt: het realiseren van een aantrekkelijk en levendig cultureel klimaat. Daartoe zijn vier speerpunten uitgewerkt:

- A Bevorderen samenhang en samenwerking en goede culturele infrastructuur
- B Stimuleren cultuurparticipatie
- C Versterken cultuurhistorische waarden Woerden
- D Stimuleren vernieuwing, waar onder cultureel ondernemerschap

Aanvullend heeft de huidige coalitie de volgende uitgangspunten voor cultuur gesteld:

- E Beperkt gemeentelijk cultuurbeleid: minder subsidies, gemeente is sluitpost
- F Bibliotheek en muziekonderwijs is basisvoorziening
- G Theater moet zelf inkomsten genereren

3 Huidige inzet instrumenten

De gemeente zet, via subsidies en formatie, een fors aantal instrumenten in om de cultuurdoelstellingen te realiseren die moeten bijdragen aan een optimaal cultureel klimaat in Woerden. In voorliggend onderzoek zullen wij deze instrumenten beoordelen op efficiency en effectiviteit tegen de achtergrond van de geformuleerde doelstellingen. Het gaat om de volgende instrumenten (ECL's)

	FCL /ECL	2011
--	-----------------	-------------

Klooster subsidie	6.511.02.01/42.129	983.681
Bibliotheek¹	6.510.01.01/42107 6.510.01.01/42.013 compensatie huur De Beuk	799.778 20.000 305.366
Stadsmuseum subsidie salarissen	6.541.03.01/42.183 6.541.03.01/10.001	106.821 53.000
Kuvo Subsidie Salaris directeur	6.480.02.06/42.327 6.480.02.06/10.013	35.205 77.807
Amateurkunst CPW / loket SZ Vriendschap Excelsior Nieuw Leven Kunst na Arbeid	6.540.01.02/34.356 42.166 42.167 42.172 42.173	35.000 11.832 5.138 3.676 4.545
atelier	6.630.01.01/40.002 6.630.04.01/40.002	9.265 9.265
Mediabeleid RPL FM	6.580.01.01/01.01	20.798
Kunstkring	6.630.04.01/40.003	19.893

4 Scenario's voor het realiseren van cultuurdoelstellingen

De algemene uitgangpunten van het zbb onderzoek zijn sterk sturend voor de wijze waarop de cultuurdoelstellingen na 2011 gerealiseerd kunnen worden:

- slanke overheid, sterke samenleving
- regisserende gemeente
- noodzaak tot bezuinigen

Over het algemeen zal het betekenen dat een ingezet instrument alleen versoerd voortgezet kan worden ofwel op een wijze waarbij de inzet door de Gemeente Woerden verminderd wordt. Om het bestuur optimaal in staat te stellen te kiezen zullen echter telkens, dat wil zeggen per instrument, meerdere alternatieven worden voorgesteld. Daarbij wordt het patroon gevolgd: handhaven huidige subsidie – versoeren – stoppen subsidie.

¹ Verhoging subsidie ivm nieuwe huurovereenkomst De Beuk nog niet in begroting opgenomen.

5 ZBB en de ingezette cultuurproducten

Klooster

We moeten nu beoordelen in hoeverre de producten van Het Klooster in termen van effectiviteit en efficiency bijdragen aan de te realiseren cultuurdoelstellingen. In het contract met Het Klooster is sprake van 3 producten (ex. € 62.500 subsidie voor huurdersonderhoud + € 166.755 voor huur):

1 Open cultuureducatief aanbod. Het Klooster levert vanuit het kunstencentrum naar eigen zeggen een totaalpakket: de leerling leert niet alleen een instrument bespelen, maar ook bijvoorbeeld samenspel en optreden. Ter afsluiting van veel cursussen wordt in het theater een voorstelling gegeven. De docenten zijn in dienst van Het Klooster. Uit de rechtmatigheidstoets 2009 blijkt dat bijna 2200 leerlingen actief zijn geweest in het cultureel seizoen 2009-2010 (11i.00699), dat is 5,37% van de inwoners van Woerden. In termen van de contractafspraken is het aanbod effectief en efficiënt. In termen van echter van de doelstellingen:

- D Stimuleren cultureel ondernemerschap.
- E Minder middelen voor subsidies, gemeente is sluitpost.

zijn keuzes denkbaar voor een andere inrichting van het aanbod. Het is bijvoorbeeld mogelijk om alleen kennismaking met de kunsten te subsidiëren. Het vervolg van de culturele loopbaan moet de leerling in toenemende mate zelf bijdragen. Ook is het mogelijk keuzes te maken in de inrichting van de organisatie. Het kunstencentrum kan zich bijvoorbeeld meer profileren als beheerorganisatie waarbij de culturele ondernemer ruimte kan huren voor lessen, eigen producties, enzovoorts. De organisatie houdt zich dan niet of beperkt inhoudelijk bezig met een cultuureducatief aanbod. De meest radicale oplossing om te voldoen aan deze doelstellingen is het cultuureducatief aanbod geheel over te laten aan de markt en af te zien van een gesubsidieerd aanbod. In welke mate de bovenstaande keuzes tot besparing leidt moet nader onderzocht worden evenals de risico's die daar aan kleven. Geheel stoppen met het Kunstencentrum levert op termijn uiteraard het volledige subsidiebedrag aan besparing op.

2 Project- en contractactiviteiten. In het cultureel seizoen 2009- 2010 zijn 7 grote projecten uitgevoerd (omzet + € 7.500), 10 middelgrote (€ 2.500 – 7.500) en 3 kleine (€ 1.000 – 2.500). Het gaat om projecten in het basisonderwijs, het VMBO en projecten met lokale instellingen/organisaties waaronder die voor amateurkunst. Zie rechtmatigheidstoets 2009-2010 (11i.00699). Ook hier kunnen we stellen dat de productie in het licht van de contractafspraken effectief en efficiënt is.

Het is de vraag of deze conclusie overeind blijft tegen de achtergrond van de doelstellingen:

- A Bevorderen samenhang en samenwerking
- D Stimuleren vernieuwing, waar onder cultureel ondernemerschap

Het Klooster is beperkt actief in het basisonderwijs. De Kuvo maakt nauwelijks gebruik van het aanbod en de faciliteiten van Het Klooster omdat men het te duur vindt. Het resultaat is onderbenutting van aanwezige capaciteit.

3. Theater. In het culturele seizoen 2009-2010 zijn 80 professionele voorstellingen uitgevoerd met bijna 10.000 bezoekers en 40 amateur-voorstellingen met ruim 5000 bezoekers. Ook hier is in de genoemde rechtmatigheidstoets geconstateerd dat de productie in het licht van de contractafspraken effectief en efficiënt is. Het college heeft echter al besloten dat het professionele theater geen basisvoorziening is om welke reden de subsidie wordt afgebouwd. Volledige sluiting van het theater zou echter in het licht van de volgende doelstellingen niet wenselijk zijn:

- A Bevorderen samenhang en samenwerking
- B Stimuleren cultuurparticipatie

Bovenstaande overwegingen in termen van scenario's:

1. Behoud van de huidige voorziening is volgens Het Klooster alleen mogelijk als deels wordt afgezien van de bezuiniging op het theater én als de dan resterende bezuiniging als taakstelling aan de gehele organisatie wordt opgelegd ipv op het product 'theater'.
2. Als we ervan uit gaan dat het bestuur de reeds besloten bezuiniging op het theater handhaaft zullen de alternatieven voor het kunstencentrum/theater onderzocht moeten worden.
3. Afschaffen van de voorziening levert op termijn het gehele subsidiebedrag op.

Regionale Bibliotheek Het Groene Hart

Ook voor de Stichting Regiobibliotheek Het Groene Hart (RHGH) zullen we proberen te komen tot een beoordeling van de mate waarin de producten in termen van effectiviteit en efficiency bijdragen aan de te realiseren cultuuroelstellingen. We zullen echter eerst een blik werpen op het (wettelijk) kader waarbinnen de gemeente het bibliotheekwerk subsidieert en de ontwikkelingen in de sector met waarschijnlijk vergaande consequenties voor de rol van gemeente.

Wettelijk kader. Het instandhouden van een bibliotheek is op dit moment geen wettelijke taak voor een gemeente. Het bibliotheekwerk maakt echter wel deel uit van de Wet op het specifiek cultuurbeleid. Bovendien zijn gemeenten tot en met 2012 gehouden aan de in het Bibliotheekcharter 2010 – 2012 vastgelegde afspraken. In de

Wet op het specifieke cultuurbeleid zijn voor het bibliotheekwerk bepalingen opgenomen over de hoogte van de jeugdcontributie en over netwerkvorming. De wet doet geen uitspraken over de verantwoordelijkheidsverdeling tussen de overheden en ook niet over de inzet van middelen door de gemeente. Hierover zijn wel afspraken gemaakt in het zogeheten Bibliotheekcharter 2010 – 2012, waarin staat dat de gemeente verantwoordelijk is voor de lokale bibliotheek en moet bevorderen dat men kan deelnemen aan lokale, provinciale en landelijke bibliotheeknetwerken en aan het interbibliothecair leenverkeer. Voorts moet de bibliotheek zich kunnen certificeren. Voor de gemeentelijke subsidiering geldt ten minste het instapniveau zoals in 2003 werd overeengekomen in het Koepelconvenant herstructurering openbaar bibliotheekwerk. In 2012 komt dat neer op € 14,38 per inwoner (exclusief kosten huisvesting).

Ontwikkelingen in de sector. Op dit moment wordt nieuwe wetgeving voorbereid. De VNG heeft hierover onlangs een brief doen uitgaan (01.03.11), waarin o.a. de digitale bibliotheek, de rol van verschillende overheden en de verwachtingen van de VNG over de bibliotheek van de toekomst aan de orde zijn gesteld. Volgens de VNG is de huidige wetgeving gebaseerd op het gegeven het fysieke boek. De digitale bibliotheek gebaseerd op e-boeken en elektronische data zal niet alleen onafhankelijk zijn van de locatie van aanbidding, maar ook van regionale collectievorming. Een landelijke database ontsloten door één nationale bibliotheek catalogus biedt nieuwe mogelijkheden voor burgers om direct aan te sluiten op een landelijke voorziening. Daarmee zal de lokale bibliotheek niet overbodig worden. Deze blijft van belang als locatie voor educatieve activiteiten in samenwerking met het onderwijs, voor ontmoeting en als lokale kenniscentrum. Wel verwacht de VNG dat de lokale bibliotheek vergaand van vorm en karakter zal veranderen. Dit zal ook consequenties hebben voor het eerder genoemde instapniveau van financiering voor de lokale bibliotheek. Dit zal spoedig achterhaald worden door de transformatie van de sector naar een digitale bibliotheek. Ook valt te verwachten dat de huisvestingsbehoefte zal afnemen. De financieringsbehoefte van de lokale bibliotheek van de toekomst moet tegen deze achtergrond opnieuw bepaald worden, aldus de VNG.

Wat betekent dit alles nu voor het toekomstige bibliotheekwerk in Woerden? In het Convenant Bibliotheekwerk 2010-2012 zijn de volgende producten overeengekomen:

1. Kennis en informatie
2. Ontwikkeling en educatie
3. Kunst en cultuur
4. Lezen en literatuur
5. Ontmoeting en debat

De subsidie 2011 bedraagt € 819.778 (inclusief € 10.406 bijdrage voor de backoffice). Per 2011 moet nog de reële huur van de verbouwde bibliotheek De Beuk in de subsidie gecompenseerd worden. Dit zal leiden tot € 305.366 subsidieverhoging = € 1.125.144.

Het ontbreekt de RHGH aan een productbegroting waardoor het niet mogelijk is te sturen op productniveau. In 2011 stelt de RHGH een productbegroting op zodat productbladen aan het convenant kunnen worden toegevoegd en een volwaardige budgetovereenkomst ontstaat. Op dit moment kunnen de door de bibliotheek geleverde producten niet beoordeeld worden op hun bijdrage aan de gemeentelijke cultuurdoelen. Gezien het subsidiebedrag is het evident dat zo snel mogelijk duidelijk wordt wat de bijdrage van de bibliotheek is aan het realiseren van de doelen van het cultuurbeleid.

Het college heeft uitgesproken dat de bibliotheek een basisvoorziening is. Hoe deze voorziening er qua inhoud en financiering uit komt te zien is op dit moment erg onduidelijk, gezien de digitalisering van het bibliotheekwerk en de nieuwe wetgeving die in ontwikkeling is. De gemeente kan echter nu al kiezen voor scenario's:

1. Voorziening op huidig niveau in stand houden door handhaven huidige inwonerbijdrage. Uitgaande van de reële huisvestingslasten is de inwonerbijdrage op dit moment lager dan het instapniveau, namelijk € 12,89. Het is echter zo dat het instapniveau uitgaat van een maximale huisvestingslast van 20%. De huisvestingslast in Woerden 42%. Als we uitgaan van 20% huisvestingslasten is de inwonersbijdrage ruim boven het instapniveau, namelijk € 18,85.
2. Versoberen is op dit moment mogelijk door het terugdringen van de huisvestingslasten. Er kan dan gekozen worden voor het sluiten van vestigingen:

locatie	Subsidie ex huisvesting	Subsidie huisvesting
Harmelen	€ 122.000	€ 48.000
Kamerik	52.000	16.000
Schilderskwartier	16.000	25.000
Woerden	419.000	387.000
Zegveld	54.000	12.000

Gebaseerd op begroting RHGH 2010

Uiteraard (en wellicht beter) kan ook gekozen worden voor het terugdringen van de huisvestingslast door onderverhuur / medegebruik van m2 door derden.

3. Meer definitieve besluiten kunnen beter genomen worden als meer duidelijk is over de ontwikkelingen rond wetgeving en digitalisering na afloop van het bibliotheekcharter. Uiteraard is een voornemen tot versobering op termijn nu al te overwegen, maar arbitrair omdat inhoudelijke afweging niet mogelijk is.

Subsidie 2011 – 5% = € 56.257
 Subsidie 2011 – 10% = 112.514
 Subsidie 2011 – 15% = 168.771

Subsidie 2011 – 20 % = 225.028
Enzovoorts

Stadsmuseum

We moeten nu beoordelen in hoeverre de producten van het Stadsmuseum bijdragen aan de te realiseren cultuurdoelstellingen. Het Stadsmuseum Woerden ontvangt in totaal € 157.329 subsidie voor de producten:

- Tentoonstellingen € 75.364
- Educatie 16.789
- Collectie management 29.523
- Cultureel ondernemerschap 4.241

Het restant bedrag € 31.400 wordt ingezet voor weekendkrachten in dienst van de gemeente.

1. Tentoonstellingen. Het Stadsmuseum realiseert volgens het contract jaarlijks 4 tentoonstellingen, waarvan tenminste één van cultuurhistorische aard. Jaarlijks weten minimaal 7000 bezoekers het museum te vinden, men streeft naar 15000 bezoekers in 2012. Voorts zijn er jaarlijks 2 samenwerkingsprojecten. Volgens de uitgevoerde rechtmatigheidtoets 2009 is het product tentoonstellingen in termen van de contractafspraken effectief en efficiënt. Wel wordt er al langer gediscussieerd over het tentoonstellingsbeleid van het Stadsmuseum. De gemeente wil graag dat het Stadsmuseum met de tentoonstellingen het Verhaal van Woerden vertelt, waar het Stadsmuseum het zwaartepunt legt op de thema's landschap, Woerdense kunstenaars, textielkunst en grafiek. Het is de vraag welke consequenties de doelstellingen:

- A Bevorderen samenhang en samenwerking
- E Beperken cultuurbeleid: minder subsidies, gemeente is sluitpost

hebben voor het subsidiëren van de tentoonstellingen van het Stadsmuseum. Het is voor te stellen dat andere partijen betrokken worden bij het Stadsmuseum. Het lijkt onwaarschijnlijk dat het verhaal van Woerden vertelt gaat worden als het geheel wordt overgelaten aan particulier initiatief. Mogelijk is de organisatie om te vormen tot vrijwilligersorganisatie met meer permanente tentoonstellingen.

2. Educatie. Het Stadsmuseum levert input voor minimaal twee educatieve programma's uitgevoerd door samenwerkingspartners (Kuvo, 't Gilde) en trekt daarmee jaarlijks ongeveer 1000 leerlingen. Is in het licht van de contractafspraken effectief en efficiënt. We kunnen de vraag stellen of de gemeentelijke bijdrage verminderd kan worden in het licht van de doelstellingen:

- A Bevorderen samenhang en samenwerking
- E Beperkt gemeentelijk cultuurbeleid: minder subsidies, gemeente is sluitpost

De scholen ontvangen vanuit de rijksoverheid jaarlijks middelen voor cultuureducatie. Wellicht kan een verhoogde bijdrage gevraagd worden.

3. Collectiemanagement. Betreft werkzaamheden voor collectioneren, aanschaf, conservering. Ook de afspraken met betrekking tot bruikleen vallen hieronder.
4. Om het cultureel ondernemerschap te stimuleren ontvangt het Stadsmuseum sinds 2010 een bescheiden subsidie waarmee geïnvesteerd kan worden in het verwerven van eigen inkomsten, het aanvragen van subsidies en het realiseren van arrangementen met bedrijven en/of organisaties uit de toeristische branche. Dit moet op termijn uiteraard juist financiële ruimte opleveren en niet langer deel uitmaken van het contract.

Het Stadsmuseum is sedert enkele jaren bezig met een uitbreidings- en vernieuwingsplan, ondersteund door de Gemeente Woerden en de provincie Utrecht. De uitbreiding sloot aan bij het beleid van de Gemeente Woerden om te komen tot een 'culturele zone' die loopt van het Defensie-eiland tot aan de bibliotheek. In dit kader heeft de Gemeente Woerden destijds de voormalige Mariaschool gehuurd waar de beoogde uitbreiding van het Stadsmuseum in gerealiseerd moest gaan worden. Door de financiële omstandigheden heeft het college inmiddels de huur van de Mariaschool opgezegd en aan het Stadsmuseum meegedeeld dat de uitbreidingsplannen door de Gemeente Woerden niet financieel ondersteund kunnen worden. Het Stadsmuseum zoekt naar mogelijkheden om samenwerkingsverbanden aan te gaan met derden om de ambities te kunnen realiseren.

Gezien de bovenstaande overwegingen zijn de volgende scenario's te overwegen:

1. Handhaven voorziening op huidig niveau is gewenst. In de meest recente rechtmatigheidtoets 2009 werd geconstateerd dat het Stadsmuseum nauwelijks algemene reserve heeft en daardoor kwetsbaar is. Dit geeft ook de algehele positie van het Stadsmuseum weer. Om de toekomst zeker te stellen, en zeker om de ambities te realiseren, zal het Stadsmuseum op zoek moeten naar samenwerking met derden.
2. Versobering is echter mogelijk door het verlagen van de subsidie op de producten 'educatie' en 'cultureel ondernemerschap'. De eerste keuze zal ten koste gaan van het aantal jeugdige bezoekers (op dit moment ongeveer 1000) en het bereiken van de doelstelling cultuurparticipatie. De tweede keuze is te rechtvaardigen omdat een subsidie voor cultureel ondernemerschap een contradictio in terminis is. Mogelijke besparing respectievelijk € 16.789 en € 4.241. Een verdergaande versobering is mogelijk door te kiezen voor een

- vrijwilligersmuseum en de subsidie te verlagen ter hoogte van alle loonkosten. De te realiseren doelstellingen rond een goede culturele infrastructuur, versterken cultuurhistorische waarden komen vermoedelijk in het gedrang. Mogelijk te realiseren bezuiniging € 80.000 personeelskosten.
3. Afschaffen voorziening betekent een minimale bezuiniging van € 157.329.

Cultuurlokaal: KUVVO en Cultuur Platform Woerden

Onder deze noemer opereren sinds 2004 twee stichtingen, namelijk de KUVVO en Cultuur Platform Woerden (CPW)

KUVVO

De KUVVO is de schakel tussen de scholen en de culturele aanbieders als het gaat om cultuureducatie. Scholen kunnen kiezen uit een basis en een facultatief aanbod. Belangrijkste activiteit is het realiseren van een jaarprogramma kunst en cultuur voor het basis- en het voortgezet onderwijs. In 2009 hebben 24 basisschoollocaties deelgenomen aan het basisprogramma met 5.157 leerlingen. Inclusief het facultatief programma zijn 127 voorstellingen gerealiseerd. Dit leidde tot 2,3 kunstconfrontaties per leerling per jaar (1,5 in het contract). Alle scholen hebben een kunstcoördinator voor de communicatie tussen school en KUVVO. In 2009 hebben 4 schoollocaties voor VO deelgenomen aan het KUVVO met een programma voor 4.489 leerlingen, gemiddeld 2 kunstconfrontaties. Voorts aantal CKV activiteiten en facultatieve kunstactiviteiten. De subsidie aan de KUVVO bedraagt in 2011 € 90.590. Onder aftrek van het salaris van de directeur, in dienst bij de Gemeente Woerden, ontvangt men jaarlijks € 35.205.

We kunnen constateren dat de KUVVO een efficiënte en effectieve bijdrage levert aan het bereiken van de cultuurdoelstelling m.b.t. het stimuleren van cultuurparticipatie. De deelnemende scholen zijn dan ook tevreden over het aanbod. Ook wordt goed gescoord als het gaat om het bevorderen samenhang en samenwerking en het cultureel ondernemerschap. Er is echter ook een aantal kanttekeningen te plaatsen.

Ten eerste subsidieert de Gemeente Woerden als het gaat om cultuureducatie niet alleen de KUVVO, maar ook een aantal andere aanbieders. Bij het Klooster wordt de aanwezige capaciteit, waaronder de theaterzaal, onderbenut mede omdat de KUVVO het aanbod te duur vindt. Het behoeft geen betoog dat dit leidt tot een minder efficiënte inzet van publieke middelen.

Een meer principiële vraag dient zich aan bij de door het college gestelde recente cultuurdoelstellingen, waarbij het gaat om het beperken van het gemeentelijk cultuurbeleid en de versterking van de autonomie van de culturele sector. De scholen ontvangen jaarlijks een bedrag per leerling voor cultuureducatie. In principe kunnen de scholen hiervoor een aanbod inkopen, onder andere bij de lokale culturele aanbieders die hier deels door de gemeente voor worden gesubsidieerd zoals we hebben gezien. Ook investeert de gemeente in de combinatiefunctionarissen, welke inzet is meegenomen in het zbb-onderzoek naar Onderwijsvoorzieningen. De combinatiefunctionarissen werken sinds 2009 aan participatie van kinderen. De inzet

van deze functionarissen leidt tot uitbreiding van het aantal brede scholen (met sport- en cultuuraanbod), versterking van sportverenigingen, bevordering van de kennismaking met kunst en cultuur, stimulering van actieve kunstbeoefening, stimulering van het dagelijks sport- en beweegaanbod met een wijkgerichte insteek. Overigens geeft Woerden ruim € 100.000 per jaar uit aan Natuur- en Milieueducatie (NME), waarvan € 5.071 op de begroting van Samenleving drukt en onderdeel uitmaakt van het zbb-onderzoek naar de onderwijsvoorzieningen. NME wordt door de scholen als heel waardevol ervaren, maar men heeft er weinig behoefte aan hier vanuit de eigen middelen aan bij te dragen.

Het is de vraag in welke mate de gemeente in de toekomst wil bijdragen aan het ontwikkelen van een programma voor cultuureducatie door de KUVVO:

1. Het handhaven van de voorziening is uiteraard mogelijk. De gemeente heeft al geruime tijd stevig geïnvesteerd in cultuureducatie en de scholen ondersteund bij het ontwikkelen van een programma en kan ervoor kiezen dat te blijven doen.
2. Gezien bovenstaande overwegingen is echter te rechtvaardigen om te versoberen door de bijdrage van de gemeente te verminderen. Wellicht kan dit deels opgevangen worden door de provinciale organisatie Kunstcentraal. Of dit reëel is hangt overigens mede af van het toekomstig profiel van deze organisatie na de recente statenverkiezingen. Versobering is mogelijk door te kiezen voor een arbitrair percentage:

Subsidie 2011 – 5% =	€ 4.530
Subsidie 2011 – 10% =	9.059
Subsidie 2011 – 15% =	13.589
Subsidie 2011 – 20% =	18.118

enzovoorts

Ook kan gekozen worden de subsidie te beëindigen die uitgaat boven het bedrag voor het detacheren van de directeur. Bezuiniging is dan € 35.205.

3. Afschaffen van de voorziening levert op termijn uiteraard het volledige subsidiebedrag op € 90.590.

CPW

Het Cultuur Platform Woerden (CPW) is een samenwerkingsplatform voor alle kunstenaars en cultuurinstellingen in Woerden. Het CPW is in 2006 opgericht op verzoek van de gemeente. De belangrijkste taken zijn – verbeteren cultureel klimaat, - informeren en activeren woerdense bevolking en cultuurveld en - belangenbehartiging cultuurveld. Hiertoe voert het CPW volgens contract 3 producten uit:

- Loket Spontane Zaken € 10.000

- Organisatie van Culturele Cafés en manifestaties 20.000
- Beheer website en informatiebank CultuurLokaal 5.000

Volgens de meest recente jaarrapportage uit 2009 voert het CPW deze producten naar behoren uit. Uiteraard zijn de in het contract vastgelegde producten gekozen met het oog op de woerdense cultuurdoelstellingen en kunnen we dus concluderen dat het CPW bijdraagt aan het realiseren ervan. Het is aannemelijk dat het college ook in de toekomst het CPW blijft ondersteunen in het licht van de door het huidige coalitie vastgestelde uitgangspunten voor cultuur:

- A Bevorderen samenhang en samenwerking
- E Beperkt gemeentelijk cultuurbeleid: minder subsidies, gemeente is sluitpost

Een cultureel platform als samenwerkingsplatform kan immers bij uitstek samenwerking stimuleren, ondersteuning bieden en dienen als vraagbaak voor kunstenaars en culturele organisaties. Aandachtspunt is wel het draagvlak van het CPW in de cultuursector, waarvoor een onafhankelijke positie wenselijk is.

Scenario's:

1. Handhaven van de voorziening ligt voor de hand gezien de te realiseren doelstellingen.
2. Versoberen is echter mogelijk, bijvoorbeeld op het Loket Spontane Zaken ter hoogte van € 5.000. In 2011 is overigens al een bezuiniging op het CPW gerealiseerd van € 5.000.
3. Afschaffen voorziening levert op termijn het volledige subsidiebedrag op van € 35.000.

Kunstkring

De Kunstkring is een kunstenaarsvereniging van ongeveer 70 leden. De gemeente faciliteert sinds 2006 huisvesting in de voormalige Mariaschool. Dit kost jaarlijks ongeveer € 35.000. Doelstelling van de Kunstkring is ontmoeten, samenwerken, stimuleren en inspireren. Daartoe organiseert men ontmoetingsavonden, exposities, en in eigen atelier modeltekenen, boetseeravonden en portrettekenen. Sinds 2009 richt men zich ook naar buiten en biedt op bescheiden schaal workshops en cursussen. Uiteraard passen de activiteiten binnen de cultuurdoelstelling om een levendig cultureel klimaat in Woerden na te streven en de cultuurparticipatie te verhogen. De activiteiten en doelstellingen zijn echter voornamelijk gericht op de eigen leden. Dit zijn zelfstandige kunstenaars van wie cultureel ondernemerschap verwacht mag worden.

1. Handhaven van de voorziening is een onlogisch scenario gezien bovenstaande overwegingen.

2. Versoberen is mogelijk bijvoorbeeld door alleen de recent opgestarte activiteiten gericht op workshops en cursussen voor derden te subsidiëren.
3. Afschaffen van deze voorziening: per 1 oktober 2011 moet de Kunstkring de voormalige Mariaschool verlaten. Het ligt voor de hand per die datum de financiële ondersteuning te beëindigen. Bezuiniging is dan € 35.000.

Atelier

Tot 2000 maakte beeldende kunsteducatie deel uit van Het Klooster. In 2000 is een groep professionele kunstenaars onder de naam Het Atelier zelfstandig verder gegaan. Tot nog toe heeft men geen permanent onderdak gevonden en is nu tijdelijk gehuisvest aan de Edisonweg. Wel is Het Atelier inmiddels een zelfstandige stichting en is de relatie met de gemeente verzakelijkt door middel van een contract. Het atelier levert volgens het contract educatieve programma's voor volwassenen en voor kinderen uit het basis- en voortgezet onderwijs en draagt zo bij aan het realiseren van de cultuurdoelstellingen. Subsidie bedraagt jaarlijks € 16.000.

Met het oog op de cultuurdoelstellingen:

- A Bevorderen samenhang en samenwerking
- E Beperkt gemeentelijk cultuurbeleid: minder subsidies, gemeente is sluitpost

is de vraag wat het meest wenselijke scenario is als het gaat om de financiële ondersteuning door de gemeente. De voorziening draagt immers weliswaar bij aan de te realiseren doelstellingen, anderzijds mag van professionele kunstenaars ondernemingszin verwacht worden. Het is wenselijk dat de subsidieverlening prikkels bevat tot samenwerking en ondernemerschap.

1. Handhaven van een voorziening voor beeldende kunst is wenselijk, echter gezien bovenstaande dient de wijze van subsidieverlening aangepast te worden. Het gaat dan om het openstellen van de regeling voor derden, het maximaliseren van het subsidiebedrag en koppelen aan de omzet, voorwaarden stellen ten aanzien van tijdelijkheid, samenwerking en te leveren prestaties.
2. Versoberen is mogelijk, ook hier enigszins arbitrair:

Subsidie 2011 – 5% = € 800
 Subsidie 2011 – 10% = 1.600
 Subsidie 2011 – 15% = 2.400
 Subsidie 2011 – 20% = 3.000
 Enzovoorts.

3. Afschaffen voorziening levert op termijn een besparing op van € 16.000.

Mediabeleid

De Stichting Lokale Omroep Woerden voert via RPL FM dagelijks gemiddeld 7 uur muziek en actualiteitenprogramma's uit. Voorts heeft men Tekst TV, RPL teletekst (dagelijks raadpleegbare actuele teletekst) en de website RPL FM. De luisterdichtheid is rond de 25%, ruim 50% van de woerdense huishoudens kijkt minstens één keer per week op de kabelkrant. Alle raadsvergaderingen worden rechtstreeks uitgezonden. Men werkt uitsluitend met (ongeveer 45) vrijwilligers. In 2011 heeft men een extra incidentele subsidie van € 2.500 ontvangen om het tv-signaal te kunnen opnemen in het televisiepakket van Ziggo. Daarmee verwacht men dat de reclame-inkomsten gaan stijgen en een sluitende exploitatie gerealiseerd kan worden. Jaarlijkse subsidie bedraagt € 24.762. Scenario's:

1. Handhaven voorziening is gezien de bijdrage aan doelstellingen gewenst.
2. Versoberen is mogelijk, bijvoorbeeld met 10%
3. Afschaffen voorziening levert op termijn € 24.762 besparing op.

Amateurkunst: harmonieorkest en fanfares

De gemeente Woerden kent een rijk verenigingsleven dat gedragen wordt door veel vrijwilligers. Zestien koren, vijf orkesten, diverse ensembles, twee toneelverenigingen, een theatergroep en een musicalvereniging zijn actief in Woerden, Harmelen, Zegveld en Kamerik. Binnen de gemeente Woerden zijn één harmonieorkest en drie fanfares actief: Harmonie de Vriendschap in Woerden, Fanfarecorps Excelsior uit Woerden, Fanfare Kunst na Arbeid in Zegveld en de Jagersfanfare in Kamerik. Binnen het cultuurbeleid zijn na de bezuinigingsronde van 2005 de structurele subsidies aan de amateurkunstverenigingen verdwenen, met uitzondering van de waarderingssubsidies aan het harmonieorkest en de drie fanfares. Jaarlijkse subsidie:

Vriendschap	€ 11.832
Excelsior	5.138
Nieuw Leven	3.676
Kunst na Arbeid	4.545

Scenario's:

- 1 Het behoeft geen betoog dat de fanfares en het harmonieorkest een belangrijke bijdrage leveren aan de doelstellingen van het cultuurbeleid, met name waar het gaat over actieve cultuurparticipatie. Gelet op de doelstellingen ivm het stimuleren van samenwerking en cultureel ondernemersschap, is het te verdedigen om de eerder door de gemeente ingezette lijn, om een omschakeling te maken van waarderings- naar activiteitsubsidies, verder door te voeren. Ook hier is het logisch de subsidies openstellen van de regeling voor derden. Het maximaliseren van het subsidiebedrag en koppelen aan de omzet, voorwaarden stellen ten aanzien van tijdelijkheid, samenwerking en te leveren prestaties.

- 2 Versobering is uiteraard mogelijk, maar ligt niet voor de hand. Het college heeft echter aangegeven extra te willen investeren in amateurkunst.
- 3 Stopzetten subsidies amateurkunst levert een besparing op van het volledige subsidiebedrag.

6 Recapitulatie

voorziening	Bijdrage doelstellingen	scenario	besparing	opmerking
Klooster	++	Behoud van de huidige voorziening is volgens Het Klooster alleen mogelijk als deels wordt afgezien van de bezuiniging op het theater én als de dan resterende bezuiniging als taakstelling aan de gehele organisatie wordt opgelegd ipv op het product 'theater'. Als we ervan uit gaan het bestuur de reeds besloten bezuiniging op het theater handhaaft zullen de alternatieven voor het kunstencentrum/theater onderzocht moeten worden.	€ 75.000 PM	€ 37.500 vanaf 2010 oplopend tot € 150.000 in 2014 (reeds in begroting opgenomen). Verder PM
RHGH	++	Ontwikkelingen rond wetgeving en digitalisering afwachten, na afloop bibliotheekcharter besluiten. Versoberen op huisvestingslasten / taakstelling – 10% = € 112.514	€ 112.514	
Stadsmuseum	++	Handhaven voorziening op huidig niveau is gewenst. Versobering is beperkt mogelijk door het verlagen van product 'cultureel ondernemerschap'.	€ 4.241	

KUVO	+	Taakstelling – 10% = € 9.059	€ 9.059	
CPW	++	Handhaven van de voorziening ligt voor de hand gezien de te realiseren doelstellingen.		
Kunstkring	-	In verband met te geringe bijdrage aan cultuurdoelstellingen gemeente beëindigen financiële ondersteuning.	€ 35.000	
Atelier	+	Taakstelling op subsidie – 10% + subsidie opstellen voor derden.	€ 1.600	
Mediabeleid	++	Handhaven van de voorziening ligt voor de hand gezien de te realiseren doelstellingen.		
Amateurkunst	++	Afschaffen waarderingssubsidies, openstellen subsidie voor derden.		
Totaal			€ 237.414	

7 Zbb onderzoek en bestuurlijke keuzes

De wethouder cultuur gaat ervan uit dat het besluit van het college niet geheel zal overeenkomen met de in paragraaf 6 geschetste voorkeursscenario's, maar er als volgt zal uitzien.

De algemene lijn is dat op de sector cultuur als geheel procentueel minder bezuinigd wordt dan nodig is voor een sluitende gemeentebegroting (ongeveer 15%). De ingezette middelen moeten echter wel voor meer spelers beschikbaar komen dan nu het geval is. De door de gemeente ingezette budgetten voor cultuur worden aan een relatief klein aantal organisaties toegekend. Een beleid dat wil inzetten op vernieuwing, cultureel ondernemerschap en het stimuleren van samenwerking moet ook kansen bieden aan andere organisaties en initiatieven dan de gebruikelijke. De nog vrij te spelen subsidies moeten door de sector zelf herverdeeld worden. Dat kan via het CultuurPlatform, zoals dat nu al het geval is met het Loket Spontane Zaken. Daarvoor is het wel zaak dat het CPW zich een positie verwerft van onafhankelijkheid en gedragen wordt door de gehele

sector. Ook zullen er nieuwe regels aan de subsidieverlening gesteld worden. De subsidie zal in ieder geval tijdelijk zijn, slechts een aanvulling op zelf gegenereerde middelen (maximaal 15% subsidie) en áls voor een meerdere jaren wordt gesubsidieerd zal het bedrag jaarlijks minder zijn. Doel is nieuwe initiatieven mogelijk maken én uiteindelijk onafhankelijkheid van subsidie.

Naast herverdeling van middelen is een tweede lijn de verhoging van efficiency van zowel het gebruik van accommodaties als van organisaties. Met name de accommodaties van Het Klooster en de bibliotheek kunnen beter benut worden waardoor (huisvestings)lasten zullen verminderen. Er kan winst behaald worden als organisaties integreren en gezamenlijk taken uitvoeren. Dit geldt voor Het Klooster, de KUVVO, het Stadsmuseum en deels voor de bibliotheek.

Het Klooster is het cultuurhuis waar de gemeente in blijft investeren (tenzij de sector zelf uiteraard met een beter alternatief komt). De reeds ingezette bezuiniging op het theater blijft gehandhaafd. Voor het professionele theater moet Het Klooster zelf middelen genereren. De capaciteit van Het Klooster moet beter benut worden. Het cultureel en zakelijk rendement van het gebouw moet sterk verhoogd worden, door een intensiever cultuureducatief programma voor scholen, intensiever gebruik van de theaterzaal, commerciële activiteiten, inzet van de organisatie voor derden (administratie, pr, enzovoorts).

Wat betreft de Regionale Bibliotheek Het Groene Hart wordt vooruitlopend op de digitalisering van de bibliotheek en de periode na het Bibliotheekcharter bezuinigd ter hoogte van € 200.000. Met name de huisvestingslasten moeten lager door intensiever gebruik van de accommodaties, vooral hoofdvestiging De Beuk.

Het Stadsmuseum is een basisvoorziening die de gemeente op het huidige niveau blijft ondersteunen. Het Stadsmuseum vertelt zowel met de tentoonstellingen als het educatief programma het Verhaal van Woerden. Er wordt ingezet op samenwerking met andere (nationale) musea.

De gemeente zal de lokale omroep blijven ondersteunen op het huidige niveau.

Als het gaat om cultuureducatie zal de rol van de KUVVO zich beperken tot makelaar. In overleg met de schoolbesturen zullen de mogelijkheden voor cultuureducatieve programma's door Het Klooster, Stadsmuseum en Bibliotheek worden geïntensiveerd. De bijdrage van de gemeente aan de KUVVO zal vooralsnog gehandhaafd blijven. Ingezet zal worden op verwerving van provinciaal cultuureducatieve subsidies ter substitutie van de gemeentelijke bijdrage.

De daarmee vrijgekomen middelen worden herverdeeld door de cultuursector zelf, vertegenwoordigd in het CultuurPlatform. Dit moet breed draagvlak verwerven en een onafhankelijke positie.

De volledige subsidie aan Het Atelier zal ook voor derden beschikbaar komen en door een onafhankelijk CPW opnieuw ingezet worden.

De volledige subsidie voor amateurkunst (€ 25.191) zal ook voor derden beschikbaar komen en door een onafhankelijk CPW opnieuw ingezet worden. Dit wordt opgehoogd met het budget voor amateurkunst dat het college met het vaststellen van de Programmabegroting 2011 heeft vastgesteld (€ 13.000 in 2011 oplopend tot € 50.000 in 2014).

De Gemeente Woerden stopt op de kortst mogelijke termijn met bijdragen aan de Kunstkring.

voorziening	bezuiniging	herverdelen	opmerking
Klooster	€ 75.000		€ 37.500 vanaf 2010 oplopend tot € 150.000 in 2014 (reeds in begroting opgenomen).
RHGH	€ 150.000		
Stadsmuseum	-	-	
KUVO			
CPW		-	
Kunstkring	€ 35.000		
Atelier		€ 16.000	
Mediabeleid	-	-	
Amateurkunst		€ 25.191	
Totaal	€ 260.000	€ 41.191	

8 Nota Bene

- 1 Wij hebben in dit onderzoek niet bij alle producten vermeld hoeveel interne ambtelijke capaciteit ermee gemoeid is. De reden hiervoor is dat niet op alle producten uren worden geschreven en omdat uren soms tegelijkertijd voor verschillende beleidsdoelen ingezet worden. Bij de keuze van het bestuur op één of meerdere producten te bezuinigen, zal uiteraard een nadere detaillering van ureninzet worden opgesteld.

- 3 Volgens de Algemene Wet Bestuursrecht (artikel 4:51) kan, bij een beleidsombuiging in het geval er een duurzame subsidierelatie is, de subsidie niet zomaar worden stopgezet. Stopzetting van subsidie kan alleen met inachtneming van een redelijke termijn. Besluitvorming en de mededeling daarvan aan gesubsidieerde instellingen dienen – indien effect voor 2012 beoogd is – zeer tijdig moeten plaatsvinden (bijvoorbeeld voor 1 juli).
- 4 Het onderzoek naar cultuur voorzieningen is door de afdelingen Samenleving uitgevoerd. Er is twee keer een gesprek geweest met de sector, op 8 maart in het CultuurCafé over de ‘stip aan de horizon’ van het cultuurbeleid en op 11 april met de direct betrokken over de meer concrete invulling daarvan. Wij danken alle deelnemers voor hun participatie en waardevolle inbreng. Ook hebben wij ons laten inspireren door de suggesties die via ikbenwoerden zijn aangeleverd.

1 Coalitieakkoord 2010 – 2014, 6 mei 2010

Sport, Cultuur en Recreatie

Net als op de andere beleidsterreinen zal ook op cultuur aanzienlijk bezuinigd moeten worden. Subsidieaanvragers dienen vooral zelf hun benodigde financiën te genereren, bijvoorbeeld door middel van eigen bijdragen, sponsoring, fundraising of het aanvragen van subsidies bij derde (overheids)instanties. De gemeente zal meer een sluitpost zijn.

Hierbij is de coalitie zich er terdege van bewust dat bescheiden, kleine subsidies vaak de smeerolie van de samenleving zijn. De gemeente stimuleert vrijwilligers door het ABC-subsidieloket en loket 'spontane zaken' samen te voegen en te versimpelen. Zo stoppen we met subsidies voor buurtbarbecues.

Het kunstencentrum Het Klooster herbergt twee belangrijke cultuuractiviteiten: de muziekschool en het theater. De coalitie beschouwt de bibliotheken en muziekonderwijs als basisvoorziening. Dat betekent dat er een rol voor de overheid is om deze voorziening (mede) in stand te houden (inspanningsverplichting). Overigens is het muziekonderwijs voor de coalitie niet per se gebonden aan het huidige gebouw van Het Klooster.

De coalitie beschouwt de functie van theater niet als een primaire taak van de overheid, maar is wel bereid organisaties en initiatieven onder voorwaarden te ondersteunen. De coalitie staat welwillend tegenover ontwikkelingen die het gebouw van Het Klooster en de directe omgeving ervan (o.a. Wagenstraat) een positieve uitstraling geven, zolang het geen extra kosten oplevert.

Het theater is zelf verantwoordelijk om inkomsten te generen. Door de flink lagere bijdrage van de gemeente is een behoorlijke omslag nodig. Daarom wordt de verlaging van de subsidie gefaseerd gerealiseerd over meerdere jaren. Dit stelt het theater in staat om andere bronnen van inkomsten aan te boren, nieuwe samenwerkingen aan te gaan en meer commercieel te werken. Eén van de voorwaarden voor de (voortzetting van de) subsidie aan Het Klooster is dat de administraties van enerzijds het muziekonderwijs en anderzijds het theater volledig worden gescheiden. Hiermee wordt transparant welk gedeelte van de subsidie aan het muziekonderwijs wordt besteed en welk gedeelte aan het theater.

7 2 Nota Cultuur in Beeld 2008 – 2012

Missie

De gemeente Woerden wil cultuurbeleid voeren dat begint met het uitdragen van trots. Cultuurbeleid ontstaat in gesprek met de inwoners van gemeente Woerden, bestaat voor zowel bezoekers als inwoners van Woerden en leidt tot een aantrekkelijk en levendig cultureel klimaat.

Ambities

In het cultuurbeleid zijn de volgende inhoudelijke speerpunten te benoemen:

- bevorderen van meer samenhang en verbindingen en een goede culturele infrastructuur;
- stimuleren van cultuurparticipatie (door bevorderen toegankelijkheid);
- versterken van de cultuurhistorische waarden van de Gemeente Woerden;
- stimuleren van vernieuwing, waaronder cultureel ondernemerschap.

3 Collegeprogramma 2011

1.2 Subsidies

Het overdragen van taken aan inwoners, maatschappelijk middenveld en bedrijven zal op de korte termijn nog onvoldoende bijdragen om aan de eisen van het noodzakelijke ombuigingsprogramma te voldoen. Ook een overgedragen voorziening kost geld. In het algemeen zijn gesubsidieerde voorzieningen niet commercieel te exploiteren. Ook in een maatschappelijke setting zal er daarom geld bij moeten. Toch zijn wij geen voorstander van een uitgebreid subsidiebeleid. Subsidies zijn voor ons veel meer een instrument om dingen mogelijk te maken, waardoor deze hun bestaansrecht kunnen bewijzen, waarna ze subsidieloos worden overgedragen aan de belanghebbenden. Slechts voor een beperkt aantal basisvoorzieningen behoort structurele subsidiëring tot de mogelijkheden. Deze subsidiëring zal dan altijd gekoppeld zijn aan een prestatiecontract.

2.1 Gemeentelijk apparaat

Vanuit de visie: *Een slanke overheid, een sterke samenleving* is het logisch bezuinigen neer te leggen bij het ambtelijk apparaat. Een kleinere rol voor de lokale overheid betekent ook een kleinere gemeentelijke organisatie. In 2011 en 2012 wordt dan ook een deel van de noodzakelijke bezuinigen gehaald uit het gemeentelijk apparaat. Een bezuiniging van 10-15 % op de totale huidige loonsom is daarvoor noodzakelijk. Op termijn (vanaf 2014) zal het gemeentelijk apparaat inclusief beperking op externe inhuur € 3,4 miljoen op jaarbasis gekrompen zijn.

3. CULTUUR, ECONOMIE EN MILIEU

Inleiding

Uitgangspunt is dat particulier initiatief het Woerdens cultureel leven draagt. De gemeente is regisserend. Er moet bezuinigd worden. De bibliotheken en muziekonderwijs zijn basisvoorzieningen, het theater is niet primaire taak van de overheid. Door een slimme samenwerking en bundeling van krachten moeten synergie-effecten bereikt worden. Initiatief van amateurs wordt in beperkte mate met subsidies gestimuleerd.

Wat willen we bereiken

1. Beperkt gemeentelijk cultuurbeleid: minder middelen voor subsidies
2. De instellingen worden actief betrokken en gestimuleerd tot samenwerking.
3. De autonome culturele sector wordt vooral gedragen door particulier initiatief.
4. Behoud van culturele voorzieningen.